

Contribució a la història musical de Mallorca (segles XIV–XVIII)

ANTONI GILI I FERRER

No és el meu objectiu l'estudi complet del fet musical de Mallorca. El present treball és una modesta aportació a la encara no enllestida història de la música a Mallorca. Les dades aportades són disperses i difícils de localitzar que un altre historiador podrà coordinar amb altres capítols de la història general de la música a Mallorca.

Además de l'Arxiu Capitular, Arxiu Diocesà de Mallorca i de l'Arxiu Municipal de Palma de Mallorca, les notes són preses, bàsicament, a l'Arxiu del Regne de Mallorca dins la Secció de Protocols.

Els notaris consultats sumen 28. Per ordre d'aparició a l'article són els següents: Guillem Salvà, Dalmau Morató, Francesc Milià, Damià Mulet, Joan Roca, Bernat Perera, Pere Perpinyà, Joan i Ramon Lull, Jeroni Carles, Miquel Roig, Antoni Carles, Tomàs Mercer, Antoni Joan Pasqual, Jeroni Prats, Guillem Carreres, Miquel Prats, Bernat Llaneres, Joan Baptista Rodríguez, Joanot Cases, Miquel Mulet, Bartomeu Parets, Jaume Cerdó, Pere Puigserver, Jordi Barceló, Pere Joan Tomàs, Bonaventura Rotger i Valentí Ferrers.

-
- 22-I-1328.- Berenguer Forques, trompeta. (ACM-nº 14. 556 s/f.)
- 12-IX-1328.- Pere Joan i Guillem Joan, de Valldemossa, Jaume Mestre, Arnau Geronès, de Valldemossa, Antoni Figuera i Guillem d'Organyà, d'Artà, tots trompetes, i Guillem Garau de Valldemossa, tamborer. (ACM-nº 14. 556 s/f.)
- 21-I-1371.- Gil de Soteres, corredor de la Cort Reial, qui toca la trompeta, Joan Argencir, Bernat March, Bernat Alegre, Pere Mersol i Bernat Badós, tots joglars, que el dit jorn feren crida pels llocs acostumats dins la Ciutat de Mallorca que tot hom i tota persona devia mostrar llurs cartes a dita Cort pel capbreuament que novellament es fa a Mallorca per ordenació i manament del Senyor Rei. (ARM-RP-nº 3444 f. 79).

- 1390.- Bernat March, tabaler, Bernat Alegre, cornemusa, Arnau Salet, xaramella, Guillem Ramon i Joan Serras, trompetes, i Pere Badia que cridant pels llocs acostumats de la Ciutat de Mallorca la pau que novellament és estada feta entre el Senyor Rei i el Comú de Génova. (ARM-RP-nº 3816 f. 43)
- 2-IX-1402.- Joan de Maiol, organer. (ARM-Prot-S-5 f. 38).
- 7-V-1412.- Joan Maiol, àlies Pellicer, mestre d'orgues, de la Ciutat de Mallorca, ordena procurador Jaume Fortuny, conrador de l'illa de Mallorca, per a cobrar els diners a ell deguts. (ARM-Prot-M-2 f. 110v.).
- 6-XI-1469.- Ramon Palau, mestre de construir orgues, ciutadà de Mallorca (ARM-Prot-S-10, f. 96).
- 8-IV-1472.- Diego, organista castellà. (ARM-Prot-M-258 f. 60v.).
- 6-X-1490.- Joan Fageda, clerga, Francí Sanç, mercader de Mallorca, i Bartomeu Esquiats, oriund del regne de Sicília, fan capítols de venda sobre un instrument músic, anomenat clavicort, del dit Joan Fageda, per preu de 40 lliures. (ARM-Prot-M-269 f. 52).
- 3-IX-1499.- Jaume Febrer, organer, nomena procurador. (ARM-Prot-M-272).
- 13-V-1500.- Jaume Febrer, organer de Mallorca, ordena procurador Miquel Nadal. (ARM-Prot-M-705 f. 42v.).
- 19-V-1506.- Julià de Jussar, mestre de cant, habitador de Mallorca, deu dues lliures i deu sous per la compra de dues quarteres de forment. (ARM-Prot-R-773 f. 83).
- 23-XI-1512.- Antonina, vídua de Joan Mestre, arper, habitador de Mallorca, ara esposa de Rafael Picornell de la parròquia d'Esporles del lloc de Banyalbufar. (ARM-Prot-P-495 f. 18).
- 23-XI-1513.- Antoni Cardell, àlies Quint, trompador de festa. (ARM-Prot-P-518 f. 87v.).
- 29-VIII-1514.-Els jurats de Manacor concedeixen tocar els orgues al prevere Bartomeu Rexax, per tres anys, pel preu de tres lliures anuals. (ARM-Prot-LL-32 f. 15).
- 7-V-1526.- Gaspar Roig, de Blanes, domiciliat a Palamós, sobre l'orgue de Sant Nicolau. (ARM-Prot-C-311 s/f.).
- 24-IV-1527.- Francina Febrera, vídua de Mestre Jaume Febrer, organer de Mallorca, confessa i reconeix haver rebut del Magnífic Vicenç Navarro, originari del Regne de Sicília, ara resident a Mallorca, dotze lliures. (ARM-Prot-R-1013 f. 60).
- 6-IX-1528.- Isabel, esposa del mercader Joan Thomàs, fa testament. Deixa deu lliures a l'obra dels orgues de l'església de Sant Francesc que de nou s'han de fer o reparar. (ARM-Prot-P-516 f. 36-37).
- 11-VI-1539.- Gaspar Roig, organista, confessa haver rebut 386 ducats d'or del reverend Martí Burguera, provincial dels conventuals de

la província d'Aragó i del reverend Fra Pere Canals, guardià del convent de Mallorca, per la factura dels orgues. (ARM-Prot-C-302 f. 118).

- 9-IV-1543.- Fra Joan Girard, custos, Fra Ramon Calaf, guardià del monestir de Sant Francesc de la Ciutat de Mallorca i altres frares passen comptes amb Mestre Gaspar Roig, organista, haguda raó de les llenyes, cuiros, taules i altres coses necessàries per dues manxes. Els frares han de pagar 34 lliures i 7 sous. (ARM-Prot-C-302 f. 170).
- 10-VII-1543.- Fra Ramon Calaf, guardià, Fra Joan Girard, custos, Fra Joan Fuxà, Fra Nicolau Lobas, mestre de novicis, Fra Miquel Matheu, Antoni Garcia, Jaume Savalls, Fra Salvador Claret, Fra Miquel Angel, Fra Cosme Abram, Fra Nicolau Sard, Fra Miquel Mut, Fra Pere Carbó, Fra Guillem Garau, Fra Miquel Blanch, tots conventuals del monestir de Sant Francesc i professors, per a pagar i satisfer a l'honorable Antoni del Vinyo, mercader, habitant a la Ciutat de Mallorca, 50 lliures, moneda de Mallorca, en les quals estan obligats, segons promesa feta a favor de Gaspar Roig, organista, a compliment de tots els doblers a ell deguts per la fàbrica dels orgues, venen al discret Jeroni Girard, notari, 4 lliures, moneda de Mallorca, censals que de nou imposen sobre tots els seus béns i alous i, senyaladament, sobre l'alou que tenen sobre les cases que posseeix Cristòfol Saguals a la Plaça del Pa. (ARM-Prot-C-302 f. 175).
- 24-V-1544.- Gaspar Roig, organista, promet al Rd. Fra Pere Rausich, Abat de la Real, d'avui fins a la festa de Sant Bernat pròxima, entregar l'orgue perfet i sonant dins l'església. Ha confessat haver rebut 10 diners. (ARM-Prot-C-302 f. 199).
- 26-VI-1545.- Francesc de Vilalonga, donzell de Mallorca, Joanot Garcia, ciutadà, Jeroni Milià, doctor en ambdós drets, Bartomeu Saguals, mercader, i Pere Riera, apotecari de Mallorca, obrers de l'església de Santa Eulàlia, i Gaspar Roig, organer de la Ciutat de Mallorca, arriben a concòrdia sobre la reparació dels orgues de la sobredita església. (ARM-Prot-M-862 f. 115).
- 30-VIII-1545.-Els obrers de Santa Eulàlia han promès els orgues de l'església al venerable Pere Pasqual, prevere, beneficiat. (ARM-Prot-M-863 f. 131-132).
- 12-II-1546.-Els obrers de Santa Eulàlia i el prevere Bernat Vilar fan avenença sobre tocar l'orgue a la mateixa església. (ARM-Prot-M-863 f. 13v.).
- 8-XII-1554.-Bartomeu Ripoll, prevere, prior de l'església de la Verge Maria de Lluc de la parròquia d'Escorca, i Gaspar Roig, organista, de la Ciutat de Mallorca, fan els pertinents pactes

sobre el dia 2 de febrer pròxim vinent i el prior pagarà solament el port. Per conservar l'orgue, per espai de 5 anys, li donaran una quartera de xeixa cada any. Preu de 120 lliures, moneda de Mallorca, que pagaran distintes persones, entre elles, Pere Bordils d'Albarca: 66 lliures. (ARM-Prot-M-867 f. 138v.).

- 30-I-1566.- Pau Villalonga, prevere i beneficiat a la seu de Mallorca, constitueix procurador Nadal Comes per haver les quantitats de diners a ell degudes a la parròquia de Binissalem en ocasió dels cinsos del dit benefici. (ARM-Prot-P-595 f. 29).
- I-IV-1569.- Pau Villalonga, prevere, beneficiat a la seu de Mallorca i a la vila de Ciutadella de l'illa de Menorca, mestre de Capella de la seu, constitueix procurador el venerable Miquel Terrassa, prevere, resident a l'església de Ciutadella i beneficiat, per raó del seu benefici. (ARM-Prot-P-593 f. 29).
- 4-XI-1570.- Salvador Llaneres, músic de la Ciutat de Càller. (ARM-Prot-C-377 s/f.).
- 3-I-1571.- Pau de Villalonga, prevere i beneficiat de l'església de la seu de Mallorca, constitueix procurador mestre Antoni Mir, teixidor de lli, de la vila de Binissalem. (ARM-Prot-P-593 f. 526).
- 8-I-1572.- Esteve Serra, arpanista o sonador d'arpa. (ARM-Prot-L1-37 f. 130).
- 27-I-1573.- Pau Villalonga, prevere, primatxer i beneficiat a la seu de Mallorca i en la vila de Ciutadella de l'illa de Menorca, ordena procurador l'honorable Miquel Saura, resident a la dita vila, per raó del benefici que hi posseeix. (ARM-Prot-F-591 f. lv.).
- 21-III-1579.- Bernat Muntanyola, mariner, constitueix procurador el venerable Pau Villalonga, prevere, beneficiat a la seu de Mallorca i mestre major de la Capella de la dita església. (ARM-Prot-P-594 f. 314).
- 22-III-1579.- Pau Villalonga, prevere, beneficiat a la seu de Mallorca i mestre de Capella de la dita església, substitueix procurador seu el venerable Pere Llompart, prevere i beneficiat a la seu i a la vila d'Inca. (ARM-Prot-P-593 f. 202).
- 27-V-1581.- Joanot Socies, diaca, obtinent el benefici a la seu de Mallorca, fundat pel servei de tocar els orgues, últimament posseït pel discret Joan Gaspar Roig, clerga, constitueix procurador Mn. Llorenç Estelrich, prevere, per a obtenir qualsevol quantitat de diners per raó dels censos del dit benefici. (ARM-Prot-P-597 f. 21).
- 23-IX-1585.- Júlia Augustina, filla de l'honorable Miquel Torrents, músic de Mallorca, difunt. (ARM-Prot-P-585 f. 74v.).

- 9-II-1587.- Joana, vídua de Joan Sirer, mestre cant. (ARM-Prot-P-588 f. 124).
- 26-XI-1593.- Jaume Borràs, músic de la Ciutat de Mallorca, es casa amb Caterina Totxa. (ARM-Prot.-R-336 f. 605).
- 3-XII-1593.-Manuscrit de Pau Villalonga en què rep tres lliures netes de despeses disposades per Mn. Antoni per la caritat de la música del dia de Sant Jaume de l'església del Castell. Les rep del discret Mn. Gabriel Torrelló, notari, dipositari de la Cort Eclesiàstica. (ADM-Depòsitis 1565-1647).
- 29-III-1596.- Esteve Serra, músic d'arpa de Mallorca, i esposa Francina. (ARM-Prot-C-512 f. 45).
- 26-XI-1602.- Mateu Cifre, torner i músic de la seu. (ARM-Prot-1262 f. 154).
- 12-I-1605.- Antoni Beltran, organista de la seu. (ARM-AH-1069 s/f.).
- 23-XII-1605.- Mn. Antoni Vicent, mestre de cant de la Capella de la seu. (ARM-AH-1069 s/f.).
- 1623.-Pere Saragossa, organista del Castell. (ARM-AH-1073 s/f.).
- 3-IV-1632.- Mn. Sebastià Carrió, prevere, beneficiat a la seu i primatxer. (ARM-Prot-F-750 f. 397).
- 12-VI-1639.- Honorable Mateu Cifre, mestre de la música de la seu. (ARM-Prot-C-823 f. 347).
- 23-II-1653.- Fra Vicenç Pizà de l'orde de Sant Domingo cobra cent lliures per l'orgue que fa pel convent de Jesús. (ARM-AH-C-996).
- 12-X-1656.- Antoni Barrera, prevere, un dels músics de la seu. (ARM-AH-1592).
- 17-XII-1658.- Magí Fiol, prevere i mestre de capella de la seu ha rebut de la Confraria de Nostra Senyora de Concepció de Sant Francesc 8 lliures per la música de la festa de Concepció: ofici, vespres i processó. Més ha rebut per les xeremies que sonaren a la matinada de la festa, una lliura. (ARM-C-1592).
- 13-XII-1662.- Rafael Moncada, músic de xeremia, ha rebut de la Confraria de Nostra Senyora de Concepció 20 sous per haver sonat les xeremies a la matinada de la festa. (Id.Id.Id.).
- 10-V-1666.- Constitució de la Capella de Música de Santa Eulàlia: Miquel Martí és el mestre de capella.
- Mn. Magí Fiol és el mestre de la Capella de la seu, Mateu Cifre, el corneta, Joan Gelabert, el trompeta, i Rafael Moncada, el flauta de la mateixa Capella. (ARM-Prot-F-1017 f. 94-107).
- 23-IV-1672.- Magí Fiol, Mestre de Capella de la seu, rep 15 lliures per la música i xeremies per la festivitat de Santa Cecília de l'any 1672. (ARM-AH-4177 s/f.).
- 16-V-1672.- Joan Massanet, prevere, músic de la Capella de la Música de la seu de Mallorca, volent anar-se'n del Regne de Mallorca,

- nomena procurador Mn. Miquel Martí, prevere i beneficiat de Santa Eulàlia. (ARM-Prot-F-1019 f. 59).
- 14-I-1679.- Magí Fiol, prevere, rep 12 lliures per la música per la festa de Nostra Senyora de Concepció de Sant Francesc: completes, ofici, processó i vespres. (ARM-C-1588).
- 9-II-1683.- Magí Fiol, prevere, beneficiat i Mestre de Capella de la seu, fa testament. (ARM-Prot-P-1102 f. 84).
- 10-X-1683.- Joan Carrió, prevere i receptor de la Música de la seu, rep 11 lliures per la festa de Nostra Senyora de Concepció de Sant Francesc. (ARM-C-1588).
- 10-X-1685.- Pau Noguera, receptor de la Capella de la seu, rep 11 lliures. (Id.Id.Id.).
- 20-XIII-1685.-Mn. Jaume Mir, prevere i Mestre de Capella de l'Hospital General i de la Universitat del Regne de Mallorca, fa testament. (ARM-Prot-B-768 f. 124).
- 12-IV-1690.- Pau Noguera, músic de la Capella de la seu de Mallorca. té el càrrec i ofici de cobrador de les músiques de dita capella, elegit per Mn. Magí Fiol, prevere i Mestre de la mateixa. (ARM-Prot-F-1026 f.75).
- 9-II-1698.- Mn. Magí Fiol, prevere, beneficiat i Mestre de Capella de la seu, torna fer testament. Deixa els dos orgues petits que té, dins l'Almoïna, a la Capella de la música amb la condició que el Mestre de Capella prenga tot allò que amb els dits orgues es guanyarà, cada any, i els músics tinguin la seva part. Deixa tots els papers de música al Molt II-le. i Molt Rd. Capítol. (ARM-Prot-P-1102 f. 110). Morí el 17 de febrer de 1698.
- 22-II-1698.- Inventari dels béns i heretat de Mn. Magí Fiol, prevere i Mestre de la Música: Un violí vell. Una citra i una guitarra. Un retaulet de Santa Cecília. (ARM-Prot-P-1103 f. 189v.)
- 11-III-1698.- Encant dels béns de Mn. Magí Fiol: Dues floreres amb vasa deurada al Sr. Joan Martí, prevere i Mestre de Capella. Una adjudicada al Rd. Joan Martí, prevere i Mestre de Capella, pel preu de 3 lliures. Un violí, al mateix. Un quadre de Santa Cecília, al mateix. Una casulla negra, al Sr. Sebastià Pieres, prevere. Una guitarra, al majordom de la Misericòrdia, per una lliura, dos sous i set diners. (Id.Id.Id. f. 200).
- 12-X-1702.- Gabriel Pujol, del regne de Catalunya, músic del Papa. (ARM-Prot-T-795 f. 43).
- 14-XI-1704.- Damià i Sebastià Caimari, germans, fusters i organers, confessen haver rebut de Fra Gabriel Ramis, prevere, procurador del Convent del Socors, certa quantitat per la fàbrica dels orgues de la mateixa església. (ARM-Prot-T-795 f. 137).

- 10-VII-1706.- Gabriel Cursach, músic. (ARM-Prot-R-683 s/f.).
- 24-VII-1706.- Mor Gabriel Mora, músic de la música nova. Havia fet testament en presència del Sr. Joaquim Maiol, Mestre de Capella de la música nova. (ADM-I/75-D/3 f. 25).
- 19-XI-1717.- Rafel Vallès, prevere, beneficiat a l'església parroquial de Santa Creu i Mestre de Capella de la música nova, Pere Francesc Truiols, prevere, Bartomeu Crespí, clerga, beneficiat a l'església parroquial de la vila de Binissalem, Francesc Estade, Antoni Gelabert, Antoni Estrader, Jaume Colom, Pere Joan Coll, Antoni Cifre, Pere Joan Bennasser, Francesc Bas, Pere Antoni Cabanelles, Josep Soler, Antoni Mercer, Onofre Ferrer, Joan Lladó, Antoni Pons, Pere Muntaner, Jaume Terrassa, Bartomeu Mir i Gabriel Oliver, tots músics de la música nova, en atenció d'haver-se ocasionat molts inconvenients a la seva música, i haver-se deixat de cantar en ella alguns músics, per efecte d'obtenir altra conveniència, i altres inconvenients de quedar-se la música sense mestre, juntament amb els músics de la seu, han determinat fer una nova societat i concòrdia, per la conservació de la seva música. (ARM-Prot-T-797 f. 88).
- 30-IV-1718.- Joan Palou, natural de Sóller, s'associa a la música nova (Id.Id.Id. f. 5).
- 4-IV-1736.- Pere Sanxo, receptor de la capella de la Confraria de Santa Cecília, fundada en el Palau Reial, rep 10 lliures. (ARM-C-1588).
- 1737.- Pere Sanxo, receptor de la Música Vella, olim de la seu, rep 10 lliures. (Id.Id.Id.).
- 3-IX-1737.- Onofre Ferrer, músic, i esposa Maria Llorenç. (ARM-Prot-T-798 f. 107).
- 30-I-1750.- Guillem Albertí, músic de la Capella de Música de la seu. fill de Ramon Albertí, també músic contrabaix de la mateixa capella, i de Francina Carbonell, fa testament. (ARM-Prot-T-579 f. 253).
- 17-I-1756.- Obra pia de Miquel Rodríguez, músic de la Reial Capella de Santa Anna. (ARM-C-1431).
- 22-XI-1772.- "Dia de Santa Cecília, s'uniren les dues músiques que abans hi havia, la una es deia la Música Nova de la Seu que residia a la seu i era la millor i l'altra es deia la Música Vella que no tenia assentament i anava divagant per la Ciutat i lesdues es duien *puntillo* sobre les músiques, així de morts com de festes i altres a qui en podia trobar més i en el dit dia dels dos cossos o companyies es feu un sol còs que assiteix per tot". (Noticiario Nadal. Can Mulet d'Algaida).

Abstracts:

A partir de la recerca arxivística, en especial de la Secció de Protocols de l'Arxiu del Regne de Mallorca, es presenta una llarga sèrie de registres documentals que abasta 71 referències a músics que actuaren a Mallorca i activitats musicals en ella desenrotllades entre 1328 i 1772.

From the inquiry in archives, especially in the Department of Records of the *Arxiu del Regne de Mallorca*, appear a long series of documentary registers that include 71 references to musicians who performed in Majorca as well as musical activities carried out between 1328 and 1772.